

2004 JÚL 26.

22-18/2004

SZENTKÚTI BETYÁRBARLANG
1985 – 2003

B-284-14/2004

5223

A barlang Szentkút feletti meszes tető észak nyugati oldalában nyílik. Arról nincs tudomásunk, hogy mióta ismeretes. A helybéliek, főként a szupatakiak tudtak a létezéséről, csak azt nem tudták hol nyílik. Ennek ellenére egy erdőjáró öreg néni mutatta meg a bejáratot. Barlangot a szupataki kőbányában is találtak, félve a bánya bezárásától ezt a felfedezést bölcsen elhallgatták. A barlang vízszintes metszetéből még így is látszik egy-két részlet.

A betyárbarlang térképén is megjelenik, főként a régi cserhát térképeken, csak nem ott jelölik ahol valójában van. Az SZHBC 1980-as években bukkant rá, miután a vulkánbarlang kutató kollektiva hiába kutatta át a meszes tetőt.

Megközelítés

A szentkúti búcsújáró helytől egy erdei út indul észak-nyugat felé. (Jelenleg sorompóval lezárva) A térképen jelölt Szent László hasadék jobboldalán meredeken felszökik az igen köves, csak terepjáróval járható út. Utána az ÉK – Ny tájolású vízmosás jobboldalán viszonylag lapos terepen folytatódik az erdei út. (A vízmosás természetesen az út baloldalán van) Az úton kb. 500 méterre jobboldalon fiatal írtás tűnik fel, könnyű felismerni, mert egy horpadás adja meg a táj arculatát.

A vízmosás szélén vastag fa törzsén apró narancssárga kör mutatja, hogy le kell térni az erdei útról, felfelé a jobbra tartó fiatal csemetésben kitaposott gyalogösvényre. Ez kb. 45-50 fokos meredekségű. Az ösvény a barlang bejáratához vezet. A 80-as években még nem volt meg, így kis keresgélés után találtunk rá a bejáratra. Tulajdonképpen nincs elrejtve csak a domb meredeksége miatt nem látható sem felülről, sem alulról. Most a barlangból kikerült törmelék biztos támpontot ad a felismeréshez. Az első expedíció résztvevői Manga Mihály, Koós Zoltán, Musztrai Ferenc, Buda László voltak.

A barlang bejárata igen emlékeztet egy víz által kialakított részhez. Egy ember kicsit lehajolva befér.

Bejutva viszonylag nagy előtérbe érkezünk 4x10 m, magassága 1,50 m.

1985-ben csak feltáró jellegű kutatások voltak. Kis ásás – itt/ott. (Sajnos a belélegzett portól influenzias tüneteket produkált az egész kutató csapat)

A bejárat után jobbra 1-2 méterre fossziliák találhatóak a falban. Jobbra egy ugynevezett ásatási gödör, ami egyenlőre egy szabályos kötömb alá vezet.

Balra több keleti irányú folyosó kezdemény látszódik. Telve hordalékkal.

Úgy 10 méterre a bejáratától, aminek a jellegzetes "barlang" alakja még mindig látszódik egy igen szűk kuszodán jutottunk át, egy nagyobb térbe. Ásatások itt is zajlottak, felfedezni egy "emeleti" részt. Ez párhuzamosan fut az alatta elterülő barlangrésszel. Sajnos egy idő után elszűkül és ez már mészkő tömítés, nem homok.

A kis tér amit "emeleti elosztónak" nevezünk el, egy igencsak szűk kürtő vezetett

lefelé. Három méteres kéménymászás után értünk az "alagsorba". Ez a kis terem északi tájolású. A végében szűk kis cső vezet tovább, mint egy kulcslyuk. Nyugati irányban törmelékkal teli kúszófolyosó. Manga és Buda megkezdte a bontást. Megállapították, hogy nagyon könnyen kitermelhető a homokszerű üledék. Egy óra alatt fél méterrel lejjebb volt a kúszófolyosó padlata. A kutatások ebben a szellemben folytatódtak. Kérdőjeleket hagytunk magunk után, de reményt is.

Minden évben ellátogattunk a barlangba, de mint érdekes helyre, hiszen a környéken nem sok mészkőbarlang ismeretes.

1994-ben Dr. Hír János a pásztói muzeum igazgatója nyári öslénykutató tábort szervezett a barlanghoz. Egy hétig termelték az anyagot, nagyon sok csontot találtak. Ekkor készült el az első térkép a barlangról. Ebben az évben a Salgótarjáni Hegymászó Klub fiatalok bevonásával kutatótáborokat indított tavasszal és ősszel. A táborok igen sikeresek voltak.

A barlang eredeti méretének duplája lett a töménytelen mennyiségben eltávolított homok miatt. A kitermelt törmelékből sátorhelyek készültek a barlang bejáratánál, hiszen 45-50 fokos lejtőn nyílik az üreg.

2000-ben egy rókacsalád fészkelte be magát, elég veszélyes volt abban az időben idejárni. Aztán karbidgázzal elüldöztük a rókákat. Az érdekes az a dologban, hogy a róka általában nem hagyja magát sarokba szorítani, ezért feltételezhető egy másik kijárat, ami számunkra járhatatlan.

Az évenkénti három, négy kutatótábor komoly eredményeket produkált. Az alagsori helyen mélyen a hordalék alatt tűzrakó helyet találtunk.

Az egyik táborban (2000-ben) sikerült egy kistermetű lányt bejuttatnunk a "kulcslyuk" elnevezésű helyre.

A túloldali kis üreg nem vezetett sehová, de figyelembe véve az ifjú felfedező korát (7 éves), így hitelt érdemlően csak személyes tapasztalás, vagy vizuális megfigyelőrendszer bejuttatása után tudunk nyilatkozni.

2001-ben megbontották az "ásatási gödör" elnevezésű helyet, közvetlenül a bejárat alatt. A szelvény északi irányú volt, behatolt a nagy bejáratú terem alá. A sok objektív veszély miatt, függő kövek, omladozó fal, a munka abbamaradt. A hely nem lett elfelejtve, csak technika kérdése a továbbjutás. Amennyiben továbbra is az északi irány lesz a mérvadó valószínűleg kibukkanunk a domboldalban. Viszont ha lefelé irányul a törmelékréteg fedettsége, akkor nagy felfedezések előtt áll a csapat.

A bejáratú nagy terem és az "emeleti elosztó" között mennyezetre szerelt csigasort telepítettünk, a hordalék gyorsabb kiszállítása végett. Napi 400-800 vödör került ki a felszínre.

2002-ben Eszterhás István, Lukács Attila és Lukács László elkészítették a mai nap is elfogadott térképet a barlangról.

A térkép felülnézetben és oldalnézetben is elkészült.

Adatai (2002. állapot szerint)

A barlang összhossza: 61.70 m

Horizontális kiterjedése: 30.20 m

Vertikális kiterjedése: 5.90 m

Befoglaló kőzet: meszes homokkő.

A térkép alapján már tervezni lehetett a megteendő lépéseket.

2003-ban az előre elkészített tervek alapján elkezdődött az alagsori helyiségből induló kúszófolyosó bontása.

Kb. 2000 vödör anyag került a felszínre egy tábor alatt. Az eredmények megdöbbentőek voltak. Ahol eddig csak kúszva, cipőhegygel tolvá magunkat tudtunk haladni, most (2003-ban) már felállva halad a munka.

A legnagyobb meglepetés azonban még hátra volt. A kibontott járat végpontjánál, a mennyezeti részen egy óriási követ eltávolítva (északi irányban) a bejárat terembe lyukadtunk ki.

Több probléma megoldódott.

- Nem kellett a kürtőn és a szűkületen átvonszolni a vödröket
- Körjárat nyílt a barlangban
- 1/4-el nagyobb lett a Betyár barlang

A kutatás most ebben az irányban folytatódik. Jelenleg a volt kúszófolyosó egy másik részen is "kilyukadt" északi irányban. Egy keleti irányú kanyarral visszatér az alagsori részre.

A 2003. júl. alapján a méretei:

- Hossza: 13 méter
- Oldalszélesség: 2.30 méter
- Magassága: 1.80 méter

A környéken található még az úgynevezett remetebarangok. Mesterséges üregek 1231 körül készültek. Egy Veréb Imre nevű ifjú ide vonult a világ elöl remetéskedni. Az üregek ugyanolyan kőzetanyagban vannak, mint a betyárbarlang (meszes hegy délnyugati oldalában).

A betyárbarlang kutatások folynak tovább. Kitartó munkával egyre nagyobb lesz a rendszer. Szükséges egy új térkép elkészítése, új fotodokumentációs anyag elkészítése. Az utánpótlás nevelésben is fontos szerepe van. Hiszen az itt táborozó gyerekek (elsőskortól gimnazistáig) vagy megszeretik ezt az életformát, vagy elmenekülnek.

B. M.

NYILATKOZAT

Alulírott Eszterhás István (lakcím: 8045 Isztimér, Köztársaság u 157.) kijelentem és aláírással igazolom, hogy a Sziklaorom Hegymászó és Barlangász Clubnál (székhely: 3100 Salgótarján, Medves krt. 94.) a 2004-es évben a szentkúti Betyár-barlanggal kapcsolatos barlangkutatói tevékenység kutatásvezetői megbízását elvállalom. Barlangi kutatásvezetői igazolványom száma: 087.

Eszterhás István

Isztimér, 2004. május 10.

22-19/04

Bükk Nemzeti Park
Üi.sz.:22,19/2/2004

2004 JÚL 26.

SZHBC
Salgótarján

SZIKLAOROM HEGYMÁSZÓ
ÉS BARLANGÁSZ CLUB
3100 Salgótarján, Medves krt. 9/b.
Adószám: 18632192-1-12

B-254-13/2004

Jelentés a Csörgőlyuk Barlang kutatásáról
2002 – 2003 évre

A kutatási terveinknek megfelelően a tárgyévben is terveztünk megmozdulásokat az üregrendszerben.

Eredményeink:

- Sikertült kartávolságnyira jutnunk a denevérteremből az elveszett ághoz. Sajnos az 1954-ben leírt 6 méteres vízesésnek csak a hangja hallatszik. Odajutni most képtelenség.
- Vizméréseink alapján kiderült, hogy a nagy esőzések nem emelik a lenti vízmennyiséget. A legnagyobb arányban a tavaszi hóolvadás tesz ki számottevő emelkedést.
- A József terem összeköttetése, hidrológiailag, időszakos, igen lassú átszivárgás.
- Az elveszett ágat berobbantották, megtaláltunk több kézigránát maradványt.
- Új részek egyre jobban szűkülnek, célszerű lenne véséssel megnagyobbítani a bejutást.
- Az új részek térképezése folyik, majd egy későbbi időpontban készül el az elfogadható térkép.
- Az elveszett ág több részből áll, további felderítése folyamatban van.
- Az "M" rendszer "kocka" átjárója közeledik a bejárhatatlan szakaszok sorába. Egy új technikával mérjük az elmozdulás nagyságát.
- Fotodokumentációnk gyarapodott, többnyire színes fotókkal, amiket vetítés céljából diára másolunk.

Felszíni kutatások

- Új barlangindikáció a csörgőlyuk barlang bejárata felett és jobbra 200 méterre. Veszélyes, de bontható, de nem a Zoltán forrás melletti üreg.
- A Zoltán forrást a mai napig nem találtuk meg. Felvettük a kapcsolatot egy volt 1954-beli expedíció tagjával, aki jelenleg Balassagyarmaton él. Előreláthatólag, ha ki tudjuk vinni a helyszínre, megmutatja a kérdéses helyet. /Dr. Kelemen István – 2660. Balassagyarmat, Arany J. ut 2./
- Végigkutatottuk a barlang környékét, a megtalált beszakadások, valószínű a barlanghoz tartoztak? Ki tudja hány éve.

1999 – 2003 közt lebonyolított barlangtúrák száma, létszámok.

A hivatalos lefolytatott túrák száma.

Évente három – azaz 15 túra átlag 8 fővel.

- Március 15. tábor
- Nyári tábor
- Október 23. tábor

Érdeklődők

Átlagosan 10 fővel, évente 5-6 alkalommal.

Engedéllyel filmezők

Évente egy alkalommal 3-4 fővel.

- Gyöngyösi TV
- Magyar TV 1
- RTL Klub – Fókusz

Gyerektúrák

Nyáron 2-3 alkalommal átlag 10 fővel.

Az egyesület erről bővebb kimutatást nem vezet, de az adatok (a kulcs elérhetősége miatt) pontosak.

A barlangtúrákat az SZHBC és a Salgótarjáni Hegymászó Klub bonyolítja.

A barlangkutatással kapcsolatos személyek:

1. Buda László – SZHB elnök 06/20 2429196
munkahely: 310-140 lakás: 431-081
2. Lukács Attila – ESK elnök 06/20 9860840
lakás: 445-003
3. Manga Mihály – Különleges Mentőszolgálat 06/30 9898989
4. Orosz Mihály – SHC elnök 06/32 440-314
5. Eszterhás István – kutatásvezető lessz 06/22 420-086

Salgótarján, 2004. május 11.

Buda László
elnök

